

<http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1059635220>

Историческата наука и псевдоистория на Средна Азия без ретуш!

Едвард РТВЕЛАДЗЕ,

професор, академик, член на АН на Република Узбекистан.

31.07.2003

Водещите находки на съветските археолози през XX в. откриха пред науката един почти почти неизвестен свят на великите средноазиатски цивилизации - согдийската, маргианската, хоремзийската. Обаче историческата интерпретация на тези открития в определена степен беше скована от битуваният по това време един-единствен метод – методът на марксисткия подход към историческия процес. Оправдан (Ж.В.: твърде относително, като цяло е напълно погрешен) за страните от Средиземноморието и Европа този метод се опираше на всеобхватното налагане на един шаблон за целия свят, изграден върху представата за постоянно сменящите се социално-икономически формации (Ж.В.: или както ги наричахме у нас обществени строеве. Това елементаризиране на историческия процес доведе единствено до изкривявания и неверни изводи).

Предполагах че с промените настъпили в Средна Азия и с придобиването на независимост на бившите съветски републики, науката тук ще скъса с погрешните идеологически принципи и ще усвои нови качествени висоти и нови методи в подхода към разбирането на историческия процес. Но на практика се оказа че не стана точно така. На смяна на старата макар и обременена с комунистическа идеология, но в значителна степен научно обоснованата методика, дойдоха нови подходи към историята, в които научните методи на работа бяха отхвърлени в страни като ненужни. Наложих се метода на твърде свободното обръщение с историческите факти, а метода на сравнителния анализ на историческите източници просто изчезна.

С исторически изследвания започнаха да се занимават не само учените, но и представители на други професии и специалности, вкл. до държавни ръководители стремежи се вероятно не толкова да поставят историческото минало в служба на своите политически амбиции, но и заради широко разпространеното мнение че историята и в частност историческата наука като предмет на изследване, за разлика от естествените науки, може да бъде достъпна за всички.

Това дилетантско и в корените си невежо отношение създаде голямо число т.нар. „учени“ които изпробват своите сили на научното поприще. Ако всичко останеше на ниво битови разговори щеше да е добре!

Такива "учени" се стремят да обнародват своите трудове - статии, книги, монографии, в които проповядват собствени възгледи за историческите процеси и събития, значително изкривяват в угода на собствените им предварително изградени концепции, а не следват логиката на щателния научен анализ. (Ж.В.: това явление е много удачно наречено „фолк-история“). Особено опасни в това направление стават „трудите“ на държавни ръководители, които поради особения статус на своите автори, веднага се превръща в „Библия“ за съответния народ, натрапвайки му твърде далечни от истинската история възгледи.

В унисон с тях творят и някои професионални учени-историци, поставили се в угода на управляващата върхушка, добре характеризирани от пруския крал Фридрих Велики, който на въпрос, как би обяснил незаконната окупация на Саксония, отговоря: "А защо аз храня своите историци?".

Следващо звено в този ред са дилетантите-историци от всякакви професии, без да имат историческо образование, не познаващи различните исторически школи, нямащи представа от методите на историческото изследване, но нагърбили се с решаването на сложни исторически въпроси, поради представата за общодостъпността на историческата наука.

Внимателният анализ на публикуваните псевдонаучни работи, независимо от статуса и йерархичното положение на своите автори, показва една обща закономерност – предпоставения стремеж да се покаже историята на собствения народ като нещо изключително и богоизбрано.

По същество съ създаде нова концепция за историята на Средна Азия, характеризираща се със следните основни признаци, която бих нарекъл концепция на етническата изключителност:

1. Древната държавност. Тя е създадена съответно от този ли онзи народ, в зависимост от етническата принадлежност на автора на този или онзи „научен” труд и винаги в основата стои някой митичен прародител като Огуз-хан, въпреки че не е известен от нито един исторически източник. Този Огуз-хан е обявен за основател на някаква митична Тюркменска държава със столица в Алтън-депе, археологически комплекс от бронзовата епоха, от III – I хил. пр.н.е.

Още по-далече е отишъл някой Касим Масими, който в своя труд "Племенное объединение "Уйгур". История Уйгурской державы"! Алматы. 1998 г." доказва че Уйгурската държава е на 12 хил.год., т.е. тя се отнася към епохата на неолита (новокаменния век)? когато никакви държави ни в една част на земното кълбо не е съществувала. Това се отнася и за територията на Централна Азия, където населението преминава от присвояващ тип стопанство (събирачи и ловци) към произвеждащо едва в VI – V хил. пр.н.е. и то далеч не за всички нейни райони.

Неоправдан от гледна точка на научната методика изглежда опита на А.Акаев (бивш президент на Киргизия, историк по образование) да докаже древността на киргизката държавност е от 2300 години, осонавайки се на съмнителен анализ на китайските хроники.

2. Древността на народа и неговото самоназвание. В труда "Рухнама" се твърди, че етносът, носещ названието тюркмени, е съществувал още от бронзовата епоха, т.е. в III – I хил. пр.н.е. и даже във времето на съществуване на културата Анау (явно свързана с тюркменската държавност), в епохата на енеолита – IV хил. пр.н.е. (стр. 10). Разбира се това противоречи на всички известни факти на историческата и др. науки. Науката и до сега абсолютно не разполага с данни не само за езика на племената в Средна Азия в това далечно време, но и за названията на народите, обитаващи сега. Такива данни се появяват едва в VII - VI в. пр.н.е. и се съдържат в "Авестата", в трудовите на древногръцките историци и в наскалните надписи на ахеменидските царе. Що се отнася за названията на съвременните народи в района на Средна Азия, то те се появяват едва през средните векове.

3. Хипертрофиран ареал на държавата, нейните граници и разселването на народа и. Като пример в споменатата работа на Касим Масими на стр. 313 е дадена карта на някаква митична уйгурска държава, обхващаща огромна територия от Тихия океан до Източна Европа включително. Разбира се подобна държава никога не е съществувала, дори да вземем I Тюркски каганат, и при най-голямото си разширение, съвсем условно за няколко години достига до Приазовието.

При това Тюркският каганат е обединени на много тюркски и нетюркски племена, а не е дело само на уйгурите.

В този труд на стр. 310-311 се твърде, че индианците в Америка, също са уйгури, и се посочва карта озаглавена "Схема на предвижването на уйгурските племена в Северна Америка", с цитиране на карта, публикувана в сп. "Курьер ЮНЕСКО", на която обаче отсъстват уйгури, а се дава схема на преселенията на азиатски монголоидни племена в Северна Америка от Азия през Беринговия пролив.

В книгата "Рухнама" фигурира същия хипертрофиран подход към ролята на тюркмените в създаването на двадесет и шест тюркски държави, т.е. на всички известни средновековни тюркски държави.

Сред тях са такива д-ви като, Караханидски каганат, Държавата на Газневидите и Мамелюците и т.н., образувани от тюркските племена, нямащи отношение към тюркмените, а в създаването на Мамелюкската д-ва в Египет, огромна роля наред с кипчаките имат и черкезите.

В книгата на Н.Н. Негматов "Таджикский феномен: теория и история" (Душанбе, 1997 г.) е въведено понятие "исторически Таджикистан", което обхваща цялата територия на Средна Азия, включвайки "западните подножия на най-високите хребти на "Висока Азия" – планинският въдел на Хималаите и Тибет, целия Тяншан, Памиро-Алтай, Хиндокуш, Иранското плато, Средноазиатското междуречие и Мургабо-Тедженския басейн" (стр. 21). Този митичен "исторически Таджикистан" е съществувал още в епохата на древноизточните цивилизации и държави, т.е. в III – I хил.пр.н.е., и именно "Историческият Таджикистан" е имал в това време близки връзки с Вавилон, хетите, финикийците и т.н., така че не остава място в Средна Азия място за другите народи.

4. Неоправданото възвеличаване на собствения народ и принижаване значимостта на другите народи.

Като пример, в тази книга на Касим Масими така са характеризирани китайците - създатели на една от най-дрените и неповторими цивилизации в света: "Наричаните от китайците племена "хунну" - варвари са предци на уйгурите. Те в отличие от древните китайци имали свой антропологически тип, език, икономика, религия, паметници на културата, оригинална писменост, начин на живот, география на разселванията и т.н." (стр. 32). От тези редове незапознатия с историята читател, може да получи съвсем превратната представа че китайците са били много по-примитивни, намиращи се в първобитен стадии на развитие, а предците на уйгурите са имали оригинална писменост и всички останали атрибути на развита материална и духовна култура. Всъщност всичко е обратно, китайците създават забележителна култура, дала своя принос в световната човешка култура, а северните „варвари” вкл. и предците на уйгурите са на много по-нисък стадии на развитие и заимстват много от културните достижения на китайците.

Трудно е да се повярва че авторът на този „труд” не е запознат с достиженията на китайската цивилизация и нейното значение за световната култура, но подобно противопоставяне на един народ спрямо друг има за единствена цел собственото неоправдано възвеличаване.

По аналогичен път и автора на "Рухнама", въпреки историческите факти приписва на тюркмените създаването на всички тюркски държави в Източен Туркестан, Средна Азия, Индия, Иран, Близкия Изток, в Закавказието, като игнорира ролята на останалите тюркски народи.

В тази книга изобщо не се говори за узбеките, все едно този народ никога не е съществувал, а за другите тюркски народи има само бегли споменавания. Както в книгата на Касим Масими, където уйгурите заемат почти цяла Евразия плюс Америка,

така и при Туркменбаши (президента на Тюркмения, Нурсултан Назърбаев) от Инд до Средиземноморието съществуват единствено само тюркмени.

В отличие от тези автори, извършващи "революция" в историята на тюркските народи, в книгата на Н.Негматов ролята тюркските народи е сведена до разрушаване на културни ценности и унищожение на други народи. "Евразийският тюрко-монголско-татарския степен пояс с неговия култ към силата, - пише автора, - станал огнище на страх, и духовна безизходност почти през цялото II хил. от н.е." (стр. 324).

Преднамерено са забравени имената на големите тюркски държавници, писатели, поети, учени - Юсуф Баласагуни и Махмуд Кашгари, Ходжа Ахмад Ясави, Улугбек, Алишер Навои и много други, дали своя принос в цивилизационната история на Средна и Централна Азия. Забравил е за създадените от тюркски държавници държави на Караханидите, Газневидите, Селджуките и други, при които мирно и благополучно се развивала културата на таджикския народ.

Но ако според думите на Н.Негматов, тюрките са били изключително носители на страх и разрушители на културата на всички народи в т.число и таджикския, то как тогава се е съхранила богатата култура на таджикския народ, за която пише в своите книги Н.Негматов?

Трябва да се отбележи че подобна болест за наличието на етническа изключителност, не е изцяло явление характерно само за Средна Азия. В последните године в Русия усилено се пропагандира ново разбиране на историята от някой си М. Фоменко и неговите последователи, стоящо твърде далече от историческата наука. Но книгите и статиите му, както и на неговите последователи се издават в масов тираж и з съжаление имат своето въздействие. Сред привържениците му е и световния шампион по шахмат Гари Каспаров. В осонвата на схващанията на този „учен“ стои изключителната на русите в световната история. руското присъствие е на всякъде, в географските названия, във формирането на много по-древни народи като етруските. Излиза че историята на Евразия е изключително руско дело.

Етническата изключителност, историческата предопределеност и богоизбраност, идеята за богоизбрания народ – всичко това са части от добре известната теория за расовото превъзходство, за арийското величие, пантюркизма, паниранизма (Ж.В. и панславизма, също ционизма, а сега и широко лансираната теория за тоталното правъзходство на западният начина на живот, либерално-демократичните „ценности“ и пр.налагани от 20 год. в България, а и в цяла Източна Европа, отровни американски и западноевропейски сурогати и помии!). А до какво доведоха тези псевдонаучни концепции и добре известно на човечеството.

Както показва историята, винаги в основата на такива псевдонаучни теории стоят хора, които искат да наложат своите политически и лични амбиции над научните истини.

Както казва баснята: „Беда е когато баничаря започне да прави обувки, а обушаря да пече баници“.

Не е ли време да си спомним мъдростта , "дай божието богу и кесариевото кесарю“

Казаното от проф.Ртвеладзе с голяма сила и актуалност се отнася и за нашата българска действителност, където в последто време се твори много „фолк-история“ и се търсят корените на някаква много древна и никога не съществувала, висококултурна, древнобългарска цивилизация. Но не мога да се съглася че единствено историците

трябва да се занимават с история. Много често в българската действителност историците ни творят псевдо- фолк-история, робувайки на управляващата доктрина и наложената от 20 год. „нова априлска линия”. Някои от съвр. ни историци направо се самозабравиха, като покойната Вера Мутафчиева която отрече турското владичество, като го замени с „османско присъствие” и започнаха да ни обяснява как мирно и толерантно съжителствали българи и турци. Даже един военен псевдоисторик (Петко Йотов) вече покойник, за който определенето на Ботев „празна глава с големи мустаци” се отнасяше с пълна сила, искаше да прави паметник на Сюлейман паша, на Шипка, на садистът който изкла населението на Стара Загора – префинен циничен национален мазохизъм. Друг титлуван „специалист” по Балканска история, проф.Кръстьо Манчев отрече Баташкото клане, като измислица, оправдава „македонизма” като политическа практика и втъпява някакъв мним геноцид над сърбите от страна на българската армия през т.нар.Моравско въстание през 1916 г. Всъщност няма въстание, има действия на няколко въоръжени сръбски банди и последвалата военновременна разпра с тях.

Друг титлуван „специалист” проф. Василев се опитва да възстанови миналото на древните българи по нескопосания фалшификат на булгарския татарски пророк и пантюкист Ф.Нурутдинов – „Джагфар-тарихи” и т.н.

И в същото време един историк-любител, Антон Събитонов написа най-подробната и научно издържана история за цар Самуил и неговото време, писана някога в България.

Така че професията не е винаги определяща в историческото научно изследване, определящ е подхода, да е безпристрастен и аналитичен и да не гони предварително предпоставени цели, а да следва логиката на фактите.

Историята не е занаят който изисква строгоспецифични знания и умения, като медицината или инженерните науки, историята е хуманитарна наука, изследваща миналото и всеки непредубеден, интелигентен и начетен човек, може да се запознае с методите и да се научи да ги използва.